

ENTREVISTA A MANUEL BROSSETA. 1976

BARCELLA, 15. FEBRER 2002

AMADEU FABREGAT

https://barcella.cat/carpeta_anteriors/fitxadelarticletriat.php?camp_referencia=628

Una entrevista de 1976

Manuel Brosseta i Sanchis Guarnier / © ST

Manuel Brosseta i Pont va nèixer a Banyeres de Mariola (l'Alcoià), on fou desterrat el seu pare per Primo de Rivera, l'any 1932. Es llicencià en Dret per la Universitat de València, i es doctorà a Madrid l'any 1959 sota el mestratge de Joaquín Garrigues.

Amplià posteriorment estudis a França (Universitats de Dijon i Grenoble), Anglaterra (London School of Economic), Alemanya (Universitat de Bonn) i Itàlia (Universitat de Roma), on treballa amb Tulio Ascarelli becat pel Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

Catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat de València, és autor de diversos llibres de la seua especialitat [...].

Fou elegit degà de la Facultat de Dret l'any 1970. Dos anys més tard dimití pel fet de no acceptar una depuració d'alumnes i de professors motivada per raons polítiques. Posteriorment ha estat proposat per tres voltes consecutives com a candidat a rector, sempre formant part de les anomenades ternes democràtiques.

[...] Constituí en maig de l'any 1975 la Junta Democràtica de València, de la qual fou elegit president. Mesos més tard ocupava el mateix càrrec a la Junta Democràtica del País Valencià, càrrec que mantingué fins a la dissolució d'aquest organisme. Tingué també un paper important en la constitució de la Taula de Forces Polítiques i Sindicals.

—[...] Ara com ara, diré simplement que em sent identificat amb l'esquerra, per raons familiars, històriques i com a conseqüència de l'anàlisi de la nostra realitat social. Sempre he dit que els fenòmens socials i la necessitat de llibertat –coses aquestes que són “vivències reals” i no “entelèquies” llibresques– els poden comprendre i assimilar millor aquells qui han passat fam a sa casa i han hagut d'anar a la presó a visitar el seu pare, tancat per haver lluitat per la llibertat. El fet d'haver sofert aqueixes circumstàncies dóna comprensió envers tothom.

Un altre dels meus trets definitoris és d'ésser i sentir-me valencià. Allò que puga fer ho faré per al País Valencià. Tant a la Universitat com a la política. I finalment pense que pot ajudar a comprendre la meua personalitat i la meua actuació pública el fet que des de 1964 estic

treballant per dues finalitats essencials: l'enteniment entre totes les forces polítiques democràtiques i el respecte i la tolerància entre tots aquells que, tot i ésser democràtics, són políticament discrepants.

—¿Què és la democràcia per a Manuel Brosseta?

—És el Govern del Poble per un sistema de majories on siguen respectades les minories. On siguen respectades, en definitiva, totes les llibertats, on cadascú pugui defensar la seua ideologia i les seues creences sota les garanties dels tribunals. Un sistema, també, on desaparega l'exploació de l'home per l'home, per la qual cosa és necessària la llibertat sindical; on ningú no siga perseguit en funció de les seues idees; sense policia "social" ni tribunals polítics; amb una política econòmica i fiscal controlada per la voluntat popular, etc., etc. [...] Ningú no ha de sofrir persecució policial o judicial en raó de les seues idees, siguen de centre, de dreta o d'esquerra.

Pel que fa al País Valencià cal dir, a més a més, que no és possible una autèntica democràcia sense l'Estatut d'Autonomia, és a dir, sense l'autogovern i l'Assemblea del País democràticament elegida.

—Sou un personatge polèmic i discutit. Clar que també se us acusa –i supose que això pertany a la "polèmica"– de "lerrouxisme", de practicar una política personalista i de jugar una postura més aviat confusa des de l'angle segons alguns "privilegiat" de l'independent. ¿Què teniu a dir al respecte?

—Comprenc perfectament això de "polèmic" i "discutit" perquè sempre he dit el que pensava i sobre els temes més crítics o virulents. I això a les juntes de la Facultat de Dret, a les assemblees d'estudiants o de PNN o a Las Provincias. Això molestà molta gent que no gosava obrir la boca en l'època de la repressió. Mira, una volta vaig protestar tot sol, a Dret, per l'eliminació de les Juntes de Facultat, pels gairebé trescents expedients d'alumnes, per la suspensió del dret que cada universitat triara el seu rector, per la depuració de professors per raons polítiques, per l'expedient a cinc catedràtics de Salamanca, per la depuració de membres del Patronat de la nostra Universitat... De tots els companys presents, només un es solidaritzà amb el meu escrit. La resta pensà que no era convenient protestar. ¡Que hi farem! Uns dies després, al Ministeri d'Educació, s'estudiava la possibilitat de fer-me un expedient. ¿Qui m'havia denunciat? Una persona esdevé polèmica quan parla i protesta en temps de pors i de repressió.

[...] Finalment, haig de dir que allò que faig o que escric podrà agradar o no, però professionalment –sóc també advocat mercantilista– m'ha perjudicat més que altra cosa. ¿T'imagines el capitalisme valencià acudint a un advocat crític i contra el qual s'ha arribat a dir, com a acusació, que pertanyia al Partit Comunista? En aquest sentit, la meua actitud m'ha creat problemes, denúncies, anònims, amenaces, i també la desconfiança de banda d'alguns partits.

—Un altre independent, García Trevijano, afirmà en una revista madrilenya que "la autodeterminación es reaccionaria". Deia també que l'autodeterminació significava "de hecho" la separació... ¿Com jutjaríeu aquestes afirmacions?

—Bé. García Trevijano rectificà posteriorment alguna d'aqueixes afirmacions. Mira, jo crec que l'autodeterminació no té per què significar "separatisme", malgrat que així ho pensen els qui el reivindiquen i no gosen encara dir-ho clarament i públicament. No, no crec, d'altra banda, que l'autodeterminació siga reaccionària. Ni tan sols ho és per al món obrer, que és on la qüestió esdevé més polèmica pel fet que hi ha gent que confon encara "autonomia" amb "reivindicació burgesa".

L'autonomia és la millor manera d'estructurar la democràcia futura del poble valencià. El que passa és que hi ha problemes. En primer lloc, la nostra petició d'autonomia complica la creació

d'un nou Estat democràtic. Potser a Madrid (ji fins i tot a algunes capelletes de Barcelona!) pensen que si els valencians demanen l'autonomia, també poden fer el mateix els andalusos, els aragonesos, els castellans, etc. I, es clar, ¡quin embolic! Perquè és evident que construir de bones a primeres un Estat federal o quasi-federal doncs és una cosa complicadíssima. En segon lloc, els senyors polítics de fora del País estan molt preocupats per la reacció de l'exèrcit en aquest sentit. Ja saps: el separatisme és un fantasma que retorna de tant en tant. En tercer lloc, el nostre Poble no és encara conscient del que és i d'allò que representa l'autonomia. I finalment, pense que el Poble desitja fonamentalment la llibertat i una democràcia social, i que confia que la resposta ja s'obtindrà després.

Jo pense lluitar al màxim de les meues forces per l'autonomia del País Valencià. De fet, aqueixa ha estat bona part de la meua tasca d'un temps ençà. Però ja a les discussions inicials per a la constitució de la Taula vaig defensar la idea que seria impossible establir i mantenir un Estatut d'Autonomia total i complet des del primer dia de la "ruptura". La Junta Democràtica proposà un període inicial de "carta autonòmica", o primera fase autonòmica mínima practicable. D'alguna manera, gairebé arribà a imposar-se la nostra proposta... I és que no hem de caure en la trampa de confondre els nostres desigs amb la realitat. L'autonomia és la gran desconeguda: hem de construir-la i fer que no ens la tornen a furtar. Però no serà possible tenir-la des del primer dia de la ruptura a nivell de tot l'Estat. Pense i espere que la guanyarem després per tal que el Poble la vote amb llibertat.

—¿Quina és la vostra opinió pel que fa al tema de les nacionalitats i regions de l'Estat espanyol?

—L'Estat espanyol és i serà un Estat plurinacional i dins d'uns anys serà, probablement, un Estat federal. Clar que això és difícil d'aconseguir de bones a primeres, malgrat que són molts els qui així ho desitgen, i jo entre ells. Un Estat pot ésser federal quan tots els seus Pobles tenen vocació real d'ésser Estats propis i de federar-se conjuntament, la qual cosa no té res a veure amb el separatisme. Però això no pot esdevenir-se encara als pobles de l'Estat espanyol, després de quaranta anys de dictadura. Jo crec que tornarem, de moment, al sistema d'autonomies regionals propi de la Constitució Republicana de l'any 1931. [...] ¿Quan serà això? La resposta és molt difícil. A hores d'ara coexisteixen, a l'Estat espanyol, nacions i regions. Caldrà cercar una fórmula inicial on tothom tinga cabuda. I el secret d'aqueixa fórmula podria estar en buscar el denominador comú per la base: instaurant les autonomies regionals per als pobles de l'Estat que democràticament ho sol·liciten.

—I pel que fa al País Valencià, ¿quina és la vostra opinió en aquest sentit?

—El País Valencià constitueix una nacionalitat per raons històriques, culturals, econòmiques, polítiques i, fins i tot, lingüístiques. Així ho pense des d'una perspectiva analítica. Però si un poble es constitueix en nació quan posseeix una consciència i una voluntat col·lectiva diferenciada, doncs haig de dir que el nostre poble no té encara aqueixa consciència de nació. O que no la té en grau suficient. I això ho dic perquè ho crec així, i perquè, torne a repetir-ho, m'agrada ser realista, malgrat que el meu realisme escandalitza alguns amics i diversos partits polítics. El Poble Valencià ha de recuperar la seua consciència nacional, i per tal d'aconseguir-ho ens cal la democràcia. I és per això que si els valencians volem l'autonomia doncs hem de lluitar per l'establiment de la democràcia a tot l'Estat espanyol i, consegüentment, al mateix País Valencià.

Hi ha qui pensa, per altra part, que el País Valencià és una regió. Pense que cal respectar totes les creences, totes les idees. Els qui ataquen aquesta opinió del País-regió haurien de fer memòria i recordar que existeixen dues concepcions en aqueix sentit: la regió merament sentimental i cultural, i la regió geopolítica. Aquesta segona accepció s'acosta a la idea de "nació" i l'autonomia que reclamem. Fins i tot, caldria dir, sovint s'hi confonen tots dos termes... En fi, és un llarg procés que cal recórrer amb ímpetu però amb respecte. Cada volta

que un “nacionalista” es burla d’un valencià que s’emociona amb l’Himne Regional o amb les Falles comet amb un altre valencià un pecat d’intolerància, políticament parlant. I el que és pitjor encara: es crea un enemic. Ningú no hauria de practicar aqueixa mena de “terrorisme nacionalista dialèctic” que a voltes s’ha practicat.

—¿Quina és la vostra actitud enfront de la qüestió dels Països Catalans?

—És un tema pel qual experimente un gran respecte. Una qüestió utilitzada amb poca habilitat per la dreta i per un cert sector de l’esquerra valenciano-nacionalista.

Jo no crec en els “Països Catalans” com a realitat immediata. No hi creuen tampoc, d’altra banda, la major part dels partits polítics de Catalunya, tal i com es demostrà a Mallorca en maig de l’any 1975 amb l’entrevista prèvia de la Junta Democràtica amb l’Assemblea de Catalunya. Clar és que, evidentment, jo respecte els qui pensen que el País Valencià forma part dels “Països Catalans”, bé com a regió d’una nacionalitat superior, bé com a nacionalitat compartida, des d’una perspectiva lingüística, històrica, cultural o política. Però, no m’identifique amb aqueixa creença ni culturalment (si exceptuem la literatura), ni històricament, ni políticament, ni econòmicament. Perquè tot això –els “Països Catalans”– existira, doncs hauria d’ésser sentit i volgut pel poble. I jo pense que ni és sentit ni és volgut. Més encara, potser a algunes comarques valencianes hi haja un cert sentiment anticatalà, i a d’altres un altre de procatalà. Se’m dirà que és el resultat de la tergiversació de la història, o bé de l’explotació de la classe dominant. Serà el que serà, però allò que realment és, ara i ací, és l’inici d’un sentiment en contra de banda del poble. Sí, potser caldria excloure, en aqueix sentit, la joventut universitària. Però en definitiva no existeix una voluntat favorable en el poble valencià pel que fa a la qüestió dels “Països Catalans”, i si no anem amb peus de plom pot arribar, tot això, a esdevenir un rebot perillós. I no sols de banda d’allò que tu batejares com a “bunker-barraqueta”, sinó com a reacció primària d’un poble que anhela retrobar la seua personalitat valenciana. Una personalitat que veu de sobte enfosquida per la catalana. O almenys així ho creu aqueix poble.

Mira, una col·lectivitat és una cosa molt delicada. Abans de reafirmar el valor i el sentit d’una personalitat política i cultural (la valenciana) no es pot assumir el nivell més complex d’una nacionalitat compartida (la catalana). Un amic em deia gràficament i amb el sentit del poble: “no volem casar la criatura abans que nasca”. Jo sóc dels qui creuen que cal respectar el ritme dels processos socials. També cal respectar a tots els qui creuen en els “Països Catalans”, així com als qui no en són partidaris.

—¿Penseu que s’ha d’ensenyar “en català” o “el català”?

—Seria desitjable que poguessen fer-se ambdues coses al mateix temps.

—¿I què opineu sobre les campanyes anticatalanistes organitzades per l’extrema dreta valenciana?

—Són campanyes covardes i denigrants de banda dels qui les orquestren i organitzen. És una altra maniobra per a desprestigiar l’esquerra del País Valencià i per atacar a persones molt respectables. En un context democràtic, la claredat i la llibertat informatives evitaran que aquestes campanyes tornen a repetir-se. [...]

—¿Quins criteris teniu respecte a l’avort, el divorci, els anticonceptius, les relacions extraconjugals, l’homosexualitat?

— Jo sóc partidari de legalitzar l’avort, però amb determinades condicions. L’ús dels anticonceptius és una cosa totalment lícita, sempre i quan siguen emprats voluntàriament per la dona, per l’home, o per tots dos. El divorci ha d’ésser establert. Les relacions extraconjugals

pertanyen a l'àmbit de la lliure decisió de cadascú. I pel que fa a l'homosexualitat, doncs pense que és una variant de la sexualitat humana i la respecte profundament.

—¿Sou catòlic, ateu, agnòstic...?

—Crec en la llibertat de consciència de cadascú per a escollir la seua pròpia actitud en aquestes matèries.

—¿Què caldria fer amb la censura?

—La censura no hauria d'existir. La censura és incompatible amb la intel·ligència i amb la cultura.